

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การใช้หลักสา ราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษาสังกัด เทศบาลนครยะลา มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย เพื่อศึกษาการใช้หลักสา ราณียธรรม ในการบริหารสถานศึกษา ในการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลาเพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักสา ราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานและเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการ ใช้หลักสา ราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครยะลา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็น งานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้ข้อมูลเป็นจำนวน(ตัวเลข)สัญลักษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการทางสถิติเข้ามาช่วยและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา ปีการศึกษา ๒๕๕๘ ได้แก่ จำนวน ๑๗๕ คนโดยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie&Morgan) โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) สุ่มอย่างง่าย

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามดังนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไป จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีรายละเอียดดังนี้

เมื่อจำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๖ และเป็นเพศชายมีจำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๖ และมีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีจำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒

เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ส่วนใหญ่ มีประสบการณ์การทำงาน ๑๐ ปี ขึ้นไปมีจำนวนมากที่สุด ๗๖ คนคิดเป็นร้อยละ ๔๓.๒ รองลงมามีประสบการณ์การทำงาน ๕ - ๑๐ ปี มีจำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๑ และมีประสบการณ์การทำงาน ไม่เกิน ๕ ปี จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้หลักสารานุกรมในการบริหาร สถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา

การใช้หลักสารานุกรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้าน **เมตตามโนกรรม** (คิดดีต่อกันด้วยความเมตตา) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้าน **เมตตาวจกรรม** (พูดดีต่อกันด้วยความเมตตา) ส่วนด้าน **สาธารณโภคี** (แบ่งปันผลประโยชน์ด้วยความยุติธรรม) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

การใช้หลักสารานุกรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา ด้านเมตตา กายกรรม (ทำดีต่อกันด้วยความเมตตา) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารเมตตาแต่งตั้งบุคลากรในตำแหน่งที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือผู้บริหารให้มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพยากร และทรัพยากรอย่างเป็นระบบ ครบถ้วน ส่วนผู้บริหารมีการจัดหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

การใช้หลักสารานุกรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา ด้าน**เมตตาวจกรรม** (พูดดีต่อกันด้วยความเมตตา) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ อธิยาศัยไมตรีดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ความเป็นกันเองผู้บริหารเมตตาในการนิเทศแนะนำภายในสถานศึกษาเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ ชักถาม หรือให้คำปรึกษาหารือ และให้คำแนะนำต่างๆ ได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

การใช้หลักสารานุกรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา ด้าน**เมตตามโนกรรม** (คิดดีต่อกันด้วยความเมตตา) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าผู้บริหารมีการวางแผนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลอย่างเป็นระบบผู้บริหารมีการวางแผนการใช้ปัจจัยงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดมีค่าเฉลี่ยที่สุด รองลงมาผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่วนผู้บริหารมีการวางแผน และออกแบบระบบงานธุรการ และฐานข้อมูลสถานศึกษาอย่างเป็นระบบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

การใช้หลักสารานุกรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา ด้าน**สาธารณโภคี** (แบ่งปันผลประโยชน์ด้วยความยุติธรรม) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้บริหารมีการกระจายงบประมาณในแต่ละส่วนงานอย่างเป็นธรรม เป็นตามความจำเป็นในการใช้สอยผู้บริหารมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาและการจัดระบบสวัสดิการของสถานศึกษาผู้บริหารสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการบริหารงานทั้ง ๔ ด้านในสถานศึกษา และ ผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบแก่ครูและบุคลากรด้วยความเป็นธรรมค่าเฉลี่ยต่ำสุด

การใช้หลักสารานุกรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา ด้าน**ศีลสามัญญตา** (ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือวินัยต่างๆ อย่างเดียวกัน) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีระเบียบปฏิบัติในการบริหารงานทั่วไป และยึดระเบียบอย่างชัดเจนผู้บริหารกำกับให้ครูและบุคลากรปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดผู้บริหารมี

การกำกับ ตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา อย่างโปร่งใสผู้บริหารมีเกณฑ์การประเมินผลงานที่มีความชัดเจนค่าเฉลี่ยต่ำสุด

การใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา

ด้านทฤษฎีสัมมัญญา (มีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน ปรับความเห็นเข้าหากันได้ รู้จักยอมรับฟัง ความคิดเห็นของคนอื่น) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีการ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผู้บริหารเปิดโอกาส ให้ครูและบุคลากร ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาสามารถตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณได้ อย่างเปิดเผยผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ท่านรับข้อเสนอแนะหรือปัญหา ความผู้บริหาร มีการประสานความร่วมมือกับชุมชนและท้องถิ่น ในการพัฒนาสถานศึกษา และ ผู้บริหารมีการรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากร เพื่อการพัฒนาสถานศึกษา ค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๕.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัด เทศบาลนครยะลาจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ผลการเปรียบเทียบ การใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล นครยะลา

เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า การใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัด เทศบาลนครยะลา โดยรวม เมตตาวจีกรรม (พูดดีต่อกันด้วยความเมตตา) และสาธารณโภคี (แบ่งปัน ผลประโยชน์ด้วยความยุติธรรม) แตกต่างกัน ส่วนในด้านอื่น ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .๐๕

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การใช้หลักสาราณียธรรม ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา โดยรวม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน การใช้หลักสาราณีย ธรรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา โดยรวม ไม่พบความแตกต่างอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน การใช้หลัก สาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา โดยรวมในทุก ด้านไม่พบความ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕.๒ อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ การใช้หลักสาราณียธรรม ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเทศบาลนครยะลา ” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยง แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหาร สถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลาดังนี้

ผลการศึกษาการใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การบริหารงานในสถานศึกษาจำเป็นต้องมี การใช้

หลักสาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากในปัจจุบันเป็นยุคปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาต่างๆ ให้ความสำคัญกับงานบริหารมากขึ้น เพราะงาน บริหารนั้นเป็นการนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร เพราะองค์กรจะมีประสิทธิภาพได้นั้นผู้บริหารจะต้องมีหลักธรรมในการบริหารงาน เพื่อให้องค์กรมีประสิทธิภาพหลักธรรมที่นำมาใช้บริหารโดยการใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหาร เพื่อให้จะทำให้ผู้บริหารนั่งอยู่ในใจผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาได้ เพราะการบริหารต้องมีทั้งด้านเมตตา ด้านการบริหารทางสาธารณูปโภค ด้านความคิดเห็นที่ตรงและถูกต้องรวมถึงการยอมรับความเห็นผู้อื่น และที่สำคัญต้องรักษากฎระเบียบของสถานศึกษาด้วย ส่วนด้านอื่นๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้สถานศึกษาดำเนินไปสู่ประสิทธิภาพขององค์กร เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้สอดคล้องกับงานวิจัย **ชินขันธ์ ศรีล้อมารีย์**^๑ ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารและปัญหาการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา เขตการศึกษา ๑๒ ” ผลการวิจัย พบว่าการวางแผนงานทั่วไป โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา เขตการศึกษา ๑๒ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีการปฏิบัติอันดับ แรก คือ โรงเรียน ให้คณะครูอาจารย์มีส่วนร่วมในการวางแผนงานของโรงเรียน ปัญหาการวางแผนทั่วไป โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา ๑๒ มีปัญหาการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีปัญหาอันดับแรก คือ โรงเรียน จัดสรรงบประมาณของโรงเรียนกระจายไปตามแผนงานและโครงการยังไม่ได้สัดส่วนที่เหมาะสมการจัดทำแผนงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขต การศึกษา ๑๒ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาลและ เมืองพัทยา เขตการศึกษา ๑๒ มีปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีปัญหาการปฏิบัติอันดับแรก คือ โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพิ่มเติมน้อยโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา เขตการศึกษา ๑๒ มีทักษะต่อการบริหารและปัญหาการบริหารหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ. ๐๕ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูนนทวิวัฒน์วิธมโม (มินุสรณ)**^๒ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖: กรณศึกษา เทศบาล ตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ” ผลการวิจัย พบว่า เทศบาล ตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีได้บริหารงานตามหลักสาราณียธรรมทั้ง ๖ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานเทศบาลตำบลปลายบาง ตามหลักสาราณียธรรม ๖ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปลายบาง มีความคิดเห็นแตกต่างกันตามเพศ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ให้เกียรติ ประชาชนที่มาติดต่อและต้อนรับด้วยไมตรีจิตที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ด้านสาธารณโภคีเจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่สินจ้างรางวัล บริการด้วยความเต็มใจ และมีความรับผิดชอบ ด้านศีลสามัญญตา ควรมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เห็นแก่พวกพ้องสำคัญกว่า

^๑ชินขันธ์ ศรีล้อมารีย์, การบริหารและปัญหาการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา เขตการศึกษา ๑๒ ”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต** , (สาขาการบริหารการศึกษา) , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๙), บทคัดย่อ.

^๒ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา , **ปรัชญา ๒๐๑ พุทธศาสตร์** , (กรุงเทพมหานคร: โอ เอส.พรินติ้งเฮ้าส์ ๒๕๓๘), หน้า ๒๙๔- ๒๙๕.

ประเทศชาติหรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ด้านทฤษฎีสามัญญดา ยอมรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชน และนำมาแก้ไขปรับปรุงตามสภาพจริง

๕.๒.๒ ผู้บริหารและครูที่มี เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครยะลา แตกต่างกัน

๑) จากสมมุติฐานของการวิจัยที่ว่า ครูที่เพศต่างกัน มี การใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลาแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีเพศ แตกต่างกัน การมี การใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา โดยรวมทั้ง ๖ ด้าน แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ เพศไม่ มีผลต่อ การมีการใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษา เพราะ ครูทุกคน เห็นความสำคัญ ของการมี การใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารทุกคนทุกเพศ ต้องมีการใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูนนทวิวัฒน์วิธมโม (มีนุสรณ)** ^๓ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษา เทศบาล ตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัย พบว่า เทศบาล ตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีได้บริหารงานตามหลักสาราณียธรรมทั้ง ๖ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานเทศบาลตำบลปลายบาง ตามหลักสาราณียธรรม ๖ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปลายบาง มีความคิดเห็นแตกต่างกันตามเพศ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ให้เกียรติ ประชาชนที่มาติดต่อและต้อนรับด้วยไมตรีจิตที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ด้านสาธารณโภคีเจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่สินจ้างรางวัล บริการด้วยความเต็มใจ และมีความรับผิดชอบ ด้านศีลสามัญญตา ควรมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เห็นแก่พวกพ้องสำคัญกว่าประเทศชาติหรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ด้านทฤษฎีสามัญญดา ยอมรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชน และนำมาแก้ไขปรับปรุงตามสภาพจริง

๒) จากสมมุติฐานของการวิจัยที่ว่า ประสิทธิภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการศึกษาที่มีความแตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพองค์กร เพราะการบริหารงานนั้นเมื่อใช้หลักสาราณียธรรมเข้ามามีส่วนในการบริหารงานทำให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมากขึ้น เพราะสาราณียธรรมเป็นหลักธรรมที่เป็นหัวใจในการบริหารทั้งสิ้นขึ้นอยู่กับการนำมาใช้ของผู้บริหารนั่นเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระดณัย อนาวีโล (บุญสาร)** ^๔ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในสถานศึกษา : กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ” ผลการวิจัย พบว่า

^๓ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา, **ปรัชญา ๒๐๑ พุทธศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร: โอ เอส.พรินติ้งเฮาส์๒๕๓๘) ,หน้า ๒๙๔- ๒๙๕.

^๔พระดณัยอนาวีโล (บุญสาร) , “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในสถานศึกษา : กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (พระพุทธศาสนา) , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

บุคลิกของผู้บริหารที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติคือ เป็นผู้ที่มีคุณธรรม ในการบริหารจัดการ และยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยที่คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจะส่งผลทำให้ เป็นที่ยอมรับจากบุคลากรทุกฝ่าย ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูง ทำให้บุคลากรครุมีขวัญ กำลังใจที่ดีและผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ สิ่งที่คุณบริหาร สถานศึกษาต้องพบเห็น เกี่ยวกับการทำงานของบุคลากรภายในสถานศึกษา คือ บุคลากรมีศรัทธาในวิชาชีพ ตั้งใจสอน มี คุณธรรม มุ่งมั่น มุ่งเท เสียสละ รักลูกศิษย์เหมือนลูกหลาน และ ปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่ ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถ ช่วยให้งานสำเร็จและบุคลากรมี ความสุขในการทำงานแบบ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปรับปรุงแก้ไข และร่วมภาคภูมิใจ ” สิ่งที่ทำให้ ผู้บริหารรู้สึกพอใจในการบริหารงานของตน คือ การยึดมั่นใน คุณธรรม ให้การสนับสนุนบุคลากรและ ส่งเสริมการศึกษาของผู้เรียน และจากคำกล่าวที่ว่าผู้บริหารที่ดีจำเป็นต้องมีคุณธรรมควบคู่กับการ ทำงานผู้บริหารเห็นด้วยและให้ เหตุผลสนับสนุนว่า คุณธรรมเป็นหัวใจสำคัญในการบริหาร สามารถ สร้างความศรัทธา และเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ หากผู้บริหารมี คุณธรรมประกอบกับการ ทำงานด้วยยอมทำให้ครุมีสุขภาพจิตที่ดีและเกิดบรรยากาศในการทำงาน อย่างมีความสุขอันจะส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้ดีและมีคุณภาพต่อผู้เรียน ในที่สุด

๓) จากสมมุติฐานของการวิจัยที่ว่า การใช้หลักสราณียธรรมในการบริหาร สถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลาจำแนกตามประสบการณ์ทำงานอยู่ในระดับมาก

ผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการใช้หลักสราณียธรรม ในการบริหาร สถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การมีการใช้หลักสราณียธรรม ในการบริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนคร ยะลา ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ในทุกๆ ด้านในการใช้หลักสราณียธรรม สังกัดเทศบาล นครยะลา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕ เพราะว่าการใช้หลักสราณียธรรมนั้น ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ทำงาน โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันในการทำงานยอมที่จะมีการใช้หลักสราณีย ธรรมมากขึ้นในการทำงานร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาขุติภททินโท ^๕ (แหมทอง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “มนุษย์สัมพันธ์ในพระสูตรตันตปิฎก ” ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ที่ดี คือ การ ผนึกใจคนในทีมให้เข้าด้วยกันยิ่งความสัมพันธ์เหนียวแน่น ก็ยิ่งเพิ่มความเป็นปึกแผ่นให้กับทีม หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่ประกอบด้วยเหตุด้วยผล หากมีการนำหลักธรรมนี้มา ใช้ในการบริหารงานหรือสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น นอกจากจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานได้ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ยังช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับ ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นไปด้วยความราบรื่น โดยตั้งอยู่ในหลักธรรมสำหรับตนเอง ได้แก่สติสัมปชัญญะ ขันติ โสรัจจะ สัมปฐิธรรมอิทธิบาทหลักธรรมสำหรับรู้จักผู้อื่น ได้แก่ โลกธรรม หลักการคบมิตร และ

^๕ พระมหาขุติภค อภินนโท (แหมทอง) , “มนุษย์สัมพันธ์ในพระสูตรตันตปิฎก ”,วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

หลักธรรมในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ พรหมวิหารธรรม สังคหวัตถุ ฆราวาสธรรม สาราณียธรรม และสามัคคีธรรม

๕.๓ องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ผู้วิจัยได้จากการวิจัยในการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมของผู้บริหาร เกิดความรู้ความเข้าใจระหว่างผู้บริหารและครูที่ได้นำหลักธรรมดังกล่าวมาใช้ และส่งผลให้การทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาจนทำให้ได้ความรักความสามัคคีในหมู่คณะมากขึ้น จากการศึกษาดังกล่าว ผู้บริหารกับครูมีความคิดเห็นไม่ค่อยจะตรงกันแต่ก็มีเพียงเล็กน้อย เนื่องจากมีความแตกต่างทาง ศาสนา วัฒนธรรมและการปฏิบัติที่เห็นได้ชัด เพราะมีศาสนาที่หลากหลาย โดยเฉพาะพื้นที่โรงเรียน ในเขตเทศบาลนครยะลา พบว่ามีผู้บริหารได้นำหลักสาราณียธรรมไปใช้ในการบริหารงานได้ผลเป็น ส่วนใหญ่ เนื่องจากผู้บริหารได้มีหลักในการบริหารสถานศึกษาจนทำให้อยู่กันอย่างเอื้อเฟื้อต่อกัน

๕.๔ ข้อเสนอแนะ

๕.๔.๑ ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาวิจัย เรื่องการใช้หลักสาราณียธรรม ในการบริหารสถานศึกษาของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเทศบาลนครยะลา ผลการวิจัยนำไปสู่การกำหนดข้อเสนอแนะ ดังนี้

- ๑) ควรมีการจัด การบริหารงานองค์กรแบบเชิงพุทธธรรมในการบริหารให้เหมาะสมกับสถานศึกษา
- ๒) ควร พัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้องค์กรมีประสิทธิภาพตามความเหมาะสม
- ๓) ควรจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการอบรมพัฒนาผู้บริหารให้เป็นไปตามความต้องการขององค์กรให้เข้าสู่การบริหารที่ยึดหลักพุทธธรรมมากขึ้น

๕.๔.๒ ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

- ๑) ควรทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลของในเชิงลึก ซึ่งจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเทศบาลนครยะลาได้อย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
- ๒) ควรมีการขยายผลการศึกษา ให้ครอบคลุมสถานศึกษาใน การใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเทศบาลนครยะลาต่อไป